

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Francisci Tvrriani Societatis Iesv, Aduersùs Magdeburgenses Centuriatores pro Canonibus Apostolorum, & Epistolis Decretalibus Pontificum Apostolicorum, Libri Quinq[ue]

Torres, Francisco de

Coloniae, 1573

VD16 T 1629

Cap. XII. Defensio doctrinae de caelibatu in epist. 2. Clementis: & confutatio eorum, quae Heerbrandus de hac re contra synodum Tridentinam scripsit. Et doctrina apostoli de continentia, quam à ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-29685

interpretis in explanatione huius loci Pauli, quot verba, addidit, quænam esset iusta & legitima causa vtriq; parti, ab altera discedendi, à magistratu esse hoc accuratè expendendum, quasi causæ matrimoniorum inter negocia secularia referendæ sint, vt non debeat eis implicari, qui Deo militat, id est, potestas ecclesiastica, sed potiùs potestas seculi. Vt video, nihil iste interesse putat, iudicare, ad quem possessio vel aratio agri pertineat, an ad cuius potestatem vxor: neq; plus mysticæ benedictionis in tradenda vxore in potestatem viri, & vicissim tradendo viro in potestatem vxoris, interuenire, quàm in fundi aut horti tradenda possessione, & in omni eo, qd per æs & libram agitur: hæc, inquam, verba, Ego te accipio in meam, & ego te accipio in meum, vel similia, quæ ipsorum qui contrahunt, consensum explicant, & vim continent illorum sacrorum verborum, quæ Adam per spiritum Dei in persona omnium coniugum mysticè dixit, Hoc nunc os ex osibus meis, & caro de carne mea: Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit vxori suæ, & erunt duo in carne vna, quæ Paulus magnum sacramentum in Christo, & in Ecclesia eius sponsa esse dixit, nō magis spiritualia esse iste bonus author somniat, quàm quæ consensum significant, quem in emptionibus & venditionibus intercedere necesse esse iurisconsulti scribunt: vt æquè vterq; contractus tam coniugalis, quàm emptionis siue permutationis, ad iudicium magistratûs pertineat. Sed satis hætenùs responsum sit in gratiam Magdeburgensium Marlorato, cuius in scripturam commentarios venenatos ac pestiferos, & hæretica doctrina resperfos, cauendos esse moneo, & in Gallia, iussu Christianissimi Regis comburendos esse speramus, nisi iam combusti sunt.

Defensio doctrinæ de cælibatu in epist. 2. Clementis: & confutatio eorum, quæ Heerbrandus de hac re contra synodum Tridentinam scripsit. Et doctrina Apostoli de continentia, quam à Sacerdotibus & Diaconis & eorum vxoribus requirit, ex virtute verborum, & ex traditione sanctorum deprompta.

Cap. 12.

Accusant deindè Magdeburgenses in epistola 2. Clementis, doctrinâ de cælibatu sacerdotum, quòd sacerdotibus, inquit, interdicitur, nè post ordinationem vxores retineant: quod si non fecerint, ab officijs maioribus remouentur: Sic verò scripsit Clemens, quod à beato Petro se accepisse dicit, Quòd si post ordinationem, inquit, ministro altaris contigerit proprium inuadere cubile vxoris, sacrarij nō intret limina, & quæ sequuntur. Non hoc iubet Clemens, vt ministri vxores suas excludant, excludere enim eas prætextu religionis, canon etiam Apostolorum prohibet, sed iubet, nè cum eis rem ampliùs habeant post ordinationem, quod Paulus quoquè in epistola ad Titum episc. Cretæ: Constitue, inquit, presbyteros per ciuitates, sicut ego disposui tibi. Deindè scribit, quales esse debeant: Si quis sine crimine est, filios habens fideles, non in accusatio-

ne

ad Tit. 1.

Secundum doctrinam huius heretici, nihil interesse inter matrimonium & contractum aliquem secularem.

ne luxuriæ, aut non subditos. Non igitur prohibet presbyteris, quin vxores habeant, aut habuerint, & ministrant altari. verum quales mariti deinceps esse deberent, id est, quomodò habere vxores, nè quis erraret, vt isti nunc errant, idè Apostolus satis clarè docuit, cum subiungit: Oportet enim Episcopum esse pudicum, iustum, sanctum, continentem. Non contentus dicere pudicum, vt in epistola priore ad Timotheum, sic enim interpretes in ea verterat idem verbum Græcū, *σωφρονα*, addidit hinc *ἵκετον*, id est, continentem: Castus autem, siue pudicus & continens, non est Episcopus, aut presbyter, si cum vxore consuetudinem habeat. Sed quia Magdeburgenses nihil ampliùs hoc loco pro incontinentia sacerdotum, quam profitentur, dixerunt, & nupèr Iacobus Heerbrandus, qui in Tubingenfi schola doctrinam Luteri docet, supplere voluit, quod ab illis relictum est: respondeamus ad ea, quæ ille in 32. articulo contra Tridentinam Synodū scripsit, *Que Heerbrandus doctor Tubing. arti. 32. contra synodum Tridens. scripsit.* nouum esse inuentum de cælibatu contra electum Dei organum, qui Episcopos, inquit, & diaconos vult honestos esse maritos. At non vult Apostolus, vt Episcopi, presbyteri, & diaconi non sint virgines, si esse mālunt, secundum consilium eius de virginibus: non negabit hoc Heerbrandus: *Qua castitas & continentia sit, quam Apost. à sacerdotibus et diaconis requirit.* ex quo fit, vt neque rursus requirat Apostolus ab eis, vt sint mariti, nõ magis quàm requirat, vt habeant filios: Sed hoc requirit, vt si habeant filios, benè eos educatos & institutos habeant, vt eorum probitas & obedientia ac pudicitia, testimonium quoddam potiùs sit continentix Patrum. Sic item, si habeant vxores, requirit, vt sint casti & continentes. Videamus igitur, qualis ista castitas & continentia sit, quam à sacerdotibus & diaconis postulat, vt *Qua castitas & continentia sit, quam Apost. à sacerdotibus et diaconis requirit.* ne talis esse debeat, qualis laicorum, an alia excellentior? *1. Cor. 7. S. Sixtus III. de castitate.* idè ex verbis ipsius Apostoli, locis scripturæ hinc inde collatis, ratio cinando demonstramus. De quibus autem, inquit, scripsistis mihi, bonum est homini, mulierem non tangere. Interrogemus hinc Heerbrandum verbis sancti Sixti III. cuius autoritate sancta Synodus Ephesina aduersus Nestorium vsa est, vt Vincentius Lirinensis Gallus, illius temporis author grauiissimus, testatur: interrogemus, inquam, verbis Sixti in libro de castitate, in quo totum ferè hoc caput epistolæ Pauli ad Corinth. doctissimè & festiuissimè interpretatus est, De qua muliere Paulum dixisse putandum est? De aliena, inquit, non puto: nec enim Corinthij tam vecordes erant, vt hoc Apostolum interrogarent, an eis aliena liceret matrimonia violare, quod citra vilius disciplinæ interdictum, etiam ipsa natura damnabat. deinde subiungit: Hoc propter eos scripsi, qui nimio ardore libidinis, scripturarum veritatem peruersa nituntur interpretatione subuertere. Si ergò ratio non concedit, vt de aliena dixerit, restat, vt de propria dixisse credatur, quod inde etiam probat, quòd in secunda parte ait: Dico autem non nuptis & viduis: quibus si iam superiùs fuerat locutus, superuacuum fuit, iterare sermonem: in tertia autem, de virginibus. Hactenùs Sixtus. Item Tertullianus in libro de Monogamia, interpretans huc locum: Ostendit, *Tertullianus.*

I Cor 7.

Hieronymus.

inquit, fuisse, qui in matrimonio depræhensi, verebantur, nè non liceret eis deinceps matrimonio suo vti, quia in carnè sanctâ Christi credidissent, quibus secundùm veniam concedit indulgens, non præcipit. Ergò cùm dicit Apostolus, De quibus scripsistis mihi, bonũ est homini, mulierem non tangere, de vxore dicit: vt si t, Bonum est homini, vxorem vel mulierem non tangere. Sic enim vertit beatus Hieronymus in Commentarijs Ezechielis cap. 20. Sed propter fornicationem, inquit, vnusquisque vxorem suam habeat: non dixit, Ducat, vt idem sanctus martyr Sixtus notauit. Et paulò post, interpretans, quod idem Apostolus subiungit, Nolite fraudare inuicem, nisi fortè ex consensu ad tempus, vt vacetis orationi: & iterùm reuertimini in idipsum, nè tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram: Pauco, inquit, tempore continentes esse præcepit, vt longiori spatio orationi vacare possent: post continentiam verò, ad matrimonij vsum redire permittit, si tamen incontinentiam necessitas exegisset, nè & tentet vos Satanas propter incontinentiã. Hactenùs sanctus Sixtus. Incontinentiam itaq; dicit híc Apostolus, non continere se ab vsu matrimonij: quod quidẽ coniugibus permittit, cùm necessarium est illis, nè tentati à Satana, in adulteriu incidant. permittit, inquam, maritis illis, de quibus ad Corinthios scripsit, permittens non esse continentes, id est, vt i matrimonio, quo erant copulati, si periculum tentationis metuerent. At in epistola ad Titum nõ hoc permittit presbyteris & diaconis maritis, vt non contineant: sed potius præcipit esse continentes, id est, non vti ampliùs coniugibus suis post ordinationem. Etenim si mariti nõ continetes, sunt apud Paulum, qui vtuntur suis vxoribus: ergò mariti continetes, apud eundem Paulum sunt qui eis non vtuntur. Ex quo rursùs constat, de laicis maritis scripsisse ad Corinthios, non de sacerdotibus: quod dicere necesse est, nè secũ tantus Apostolus pugnare, & sibi contradicere videatur, si quibus maritis permittit in epistola ad Corinthios, non esse continentes, eisdem postea in epistola ad Titum continentes esse præcipiat. Iam ne sentis Heerbrande, extortum tibi de manibus pugionem, & eo te confossum esse? non vult Paulus electum Dei organum, episcopos & diaconos honestos tantùm maritos esse, quod tu dicis, Paulus non dixit: sed vult esse continetes, quod idem Paulus dixit, tu prætermisisti. Disce igitur priùs, Iacobe, vsum verbi huius *ἑγκατεώνας* apud Paulum, & accede postea ad interpretandum locum de continentia maritorum: *ἑγκατεώνας* enim, id est, continetij, qui soluti & liberi sunt à matrimonio, cùm alienas nolunt tangere. suas enim non habent. Vndè illud, Dico ego non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic permanserint, sicut & ego: quòd si non continent, nubant. Item, *ἑγκατεώνας*, id est, continent mariti, cùm suas, quas habent, nolunt tangere. Vndè laicis maritis permittit Apostolus suas tangere, si nolunt continentes esse, nè propter hanc incontinentiam, id est, voluntatem non continendi à suis, Satanas eos ad illicitum concubitum cum alienis trahat, si licitus cum proprijs

Qui sint mariti non continetes, apud Paulum, & qui continentes.

Secundùm doctrinã Heerbrandi cogitur Apostolus sibi contradicere.

Continentia à propria vxore, nõ ex philosophia Aristotelica, sed ex doctrina Apostolica præfecta est.

prijs prohibeatur. Hæc igitur est Apostolicæ doctrinæ continentia à proprijs vxoribus, non ex philosophia naturali, nec à magistris eius profecta: sed à Deo tradita, libera quidem maritis laicis, necessaria verò ac iussa maritis Deo sacratis: vtrunque enim docuit Apostolus: & verbum Dei negat, qui vtrunque aut alterum negat. Illa etiam Pauli cautio, digna est admiratione & obseruatione, quòd cum in epistola priore ad Timoth. episcopos (quo nomine presbyteros quoque intelligi voluit) dixisset, debere esse *ἀσφρονας*, id est, castos, nè quis de illa castitate dictum esse putaret, quam etiam in adolescentioribus vxoribus laicorum, in epistola ad Titum capit. secundo, requirit, idcirco in eadem epistola ad Titum, ad castitatem Episcoporum, adiunxit continentiam. dicit enim debere eos castos & continententes esse. quare cum dixit prius in epistola ad Timotheum, debere esse castos, significare voluit non quidem castos vxoribus, sed castos ab vxoribus, quod clarius iam in epistola ad Titum dixit, addens verbum continentis: adolescentiores verò vxores castas esse iubet viris suis, non à viris suis. Notauit hoc quoque grauissimus author Sixtus in libro de castitate, de quo supra meminimus. Dicit quidem, inquit, potest casta femina, seruans viro suo fidem, sed marito casta, non à marito, nisi etiam à marito continens fuerit. Vir quoque si non mœchetur, à mœchia castus dicendus est, nõ à muliere, nisi ab vxore continens sit, quia & vxor mulier esse credenda est. Mira enim castitas hæc est, in parte concupiscentiæ nullius sextis nõsse consortium. Hanc enim in duas diuidimus species, vnam virginitatis, & viduitatis: alia huic iungenda est continentia, cum coniunx ita viuens moritur, vt habens non habeatur. Hactenus sanctus Sixtus. Itaque non illa minor castitas, id est, continentia ab aliena: sed illa mira castitas, quam Sixtus dicit, id est, continentia à propria vxore, facit viros *ἀσφρονας*, id est, honestate quadam venerabili. hæc enim est vis verbi, iuxta etymologiam vocabuli *πᾶσι τὸ ἀσφροναί*, quales esse iubet diaconos Apostolus cum ait, Diaconos similiter *ἀσφρονας*, id est, honestate venerandos propter pudicitiam. Vnde interpres Latinus non male vertit, pudicos. Huiusmodi castitatem miram requirit idem Apostolus à senibus, cum ait in epistola ad Titum: Tu autem loquere, quæ decent sanam doctrinam: senes, vt sint *ἀσφρονας*, id est, casti: & *ἀσφρονας*, id est, honestate quadam venerabili, scilicet propter pudicitiam: & anus similiter, *ἀσφρονας*, id est, pudicas. Quis verò sanæ mentis, & cum ratione loquens, quis, inquam, nisi importunè libidinosus dicat, moneri hîc senes ita castos esse, vt ab alienis abstineant, quos turpe iam sit à suis etiam vxoribus non abstinere, vt anus quoque à suis viris? Vt igitur ea castitas siue pudicitia intelligeretur, quæ excellentior est, & maioris honestatis, ac veneratione quadam dignos facit, id est, continentia à proprijs vxoribus: addidit, in senibus *σωφροσύνην καὶ ἀσφροσύνην*, id est, castitati honestatem reuerentia dignam, quam adferre solet continentia à propria vxore. Cum verò statim

Admirabilis
cautio Pauli
aduersus op-
pugnatores
sacri calibæ
tûs.

Tit. 2.

Aliud, castus
vxori: alius
castus ab
vxore.

Quærim hinc
beat apud
Paulū verbū
ἀσφρονας:
Tit. 2.

De quibus dicit
Apostolus
mulieres simili-
ter pudicas.

1. Tim. 5.

rò statim subiungit de adolescentioribus, quæ viros habent, quia non requirit ab eis Apostolus, vt à viris suis abstineant, sed ab alienis præcipit castas esse, scilicet viris suis: nec ampliùs addit hîc, *σεμνός*: quod verbum addidit, vt dixi, castitati, quam à senibus requirit. idem verbum, & eadem ratione in vetulis posuit. item in epistola ad Timotheum capite tertio, postquàm dixit Apostolus, oportere esse episcopos castos, subiunxit: & diaconos similiter pudicos. Græcè est, *σεμνός*, vt similiter non de pudicitia vulgari, sed de illa maiore & admirabiliore, quàm diximus, intelligeremus. Sequitur deindè: Et mulieres similiter pudicas. Vxores Episcoporum & Diaconorum dicit: quas si habeant, oportet quoquè pudicas esse. Hîc quoquè dixit, *σεμνός*, vt eandem honestatem continendâ à viris suis, quæ illas faceret reuerentia & cultu dignas, iuxta interpretationem vocabuli, intelligeremus. Quòd autem de vxoribus episcoporum, & presbyterorum, ac diaconorum Apostolus hoc loco loquatur, satis ratio ipsa propositi demonstrat. qui enim præcipiebat episcopis, presbyteris & diaconis, qui vxores haberent, castos & continentes esse, consequens erat, vt id ipsum quoquè eorum vxoribus præciperet, sine quarum consensu non admittuntur mariti ad ordinem sacrum: postquàm verd, vxoribus assentientibus, sacrati sunt, ipsæ quoquè propositum continentia receptæ & ad stipulatæ, seruare debent. Quæ hîc iniuria fit? aut quæ vis spontè, quod melius est secundùm consilium Pauli, suscipienti? nisi fortè Paulum de violentia & tyrannide accusant isti, quia prohibens in epistola ad Timoth. priore, nè viduæ adolescentiores, diaconissæ fiant, propter periculum non seruandi, iterùm nubendo, continentia promissionem, ait, cum nubere volunt, habere eas damnationem: quia, inquit, primam fidem irritam fecerunt. quam enim Paulus hoc loco vocauit fidem, vocauit Apostolica constitutio in lib. 2. Clementis promissionem. Ait enim cap. 1. de huiusmodi viduis, scelus eas committere, nõ quia digamia, inquit, scelus, sed quia scelus fit non seruare promissionem. Tales ergò esse oportet, id est, continentes secundùm præceptum Pauli, sacerdotum & diaconorum vxores. Hoc enim significat hîc verbum Græcum *σεμνός*. Idem quoquè in 2. libro Clementis Rom. Apostolica constitutio, & quidem apertius docet, scilicet sermonem esse hîc de vxoribus sacerdotum & diaconorum. describens enim, quales eos esse oporteret, sicut Apostolus fecit, si est, inquit, fidelis, ornatus, honestus, seu pudicus: & subiungit statim: Si habet, aut habuit vxorem fidelem, honestam, siue pudicam, pro quo Paulus dixit, Mulieres, siue vxores similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus, &c. satis hactenus, vt arbitror, demonstratum est ex locis Apostoli inter se collatis, & ipsorum verborum virtute, quales maritos episcopos & presbyteros, ac diaconos Apostolus requirat, nempe castos & continentes ab vxoribus suis. Dominus det contradicentibus intellectu, vt intelligat scripturas, & sani sint in fide. Pergamus ad reliqua, quæ doctor iste Tubing. in art. suo scripsit.

Responso

Responsio ad id, quod Heerbrandus Tubingensis doctor contra Celibatum obijcit ex epistola ad Hebræos, Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus: & de falsa & repugnante interpretatione eius: & propria ac vera interpretatione ex causis dictorum, & circumstantijs personarum, & collatione similium locorum scripturæ, conclusa. Cap. 13.

Illud enim nobis quoque obijcit, quod Apostolus in epistola ad Hebr. Heb. 13. cap. 13. ait, Honorabile connubium in omnibus. Si ea, quæ sequuntur, iste doctor attentè legisset, fortassis intellexisset, cum quibus loquatur Apostolus, & de quibus dicat: quod quidem ex causis quoque dictorum, Ex circumstantijs personarum & causis dictorum intelligitur, quibus dicit Apostolus. honorabile conjugium & torus immaculatus. Heb. 13. & ex circumstantijs personarum intelligi potest. Dat enim præcepta ijs, quibus præsumunt præpositi spirituales, ut sunt episcopi & presbyteri, id est, laicis, quibus duo in primis cauenda sunt vitia, adulterij & avaritiæ, nè vel propter liberos, quibus dant operam, opes iniuste congerant: vel nè, dum cogitant quæ mundi sunt, quomodo vterque coniunx alteri placeat, occasionem præbeant, ut ab alijs appetantur, aut modum ipsi non teneant. Unde Clemens Rom. in toto lib. 1. de Apostolicis Constitutionibus, quem de laicis inscripsit, de his duobus vitijs solum differit. Igitur quibus Apostolus dicit paulò infra: Obedite præpositis vestris, ipsi enim peruiuant pro animabus vestris. & paulò supra: Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis, scilicet laicis, locuti sunt verbum Dei, (quis enim neget, quin spirituales verbum Dei doceant laicos?) eisdem, inquam, dixit illud proximè superius: Sint mores sine avaritia. & rursus eisdem, Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus: fornicatores enim & adulteros iudicabit Deus. ut iam ipsa circumstantia personarum, quibus loquuntur verbum Dei Ecclesiæ doctores & præpositi, & ipsa præceptorum antecedentium ratio, quæ ad easdem personas pertinet, cuius mediocris iudicij facile persuadeant, immò confiteri etiam cogant, de laicis sermonem esse, & ad eos spectare, quod dixit Apostolus, Honorabile connubium in omnibus, & torus immaculatus. Hoc item Eusebius Cæsarens. in extremo Euseb. Cæsar. libro Euang. Demonstrat. cap. vlt. ait dictum esse non sacratis, neque profelsis ἢ τῶν θεραπευτῶν, id est, cultum religionis monasticæ. Idem quoque affirmat S. Ephrem, dictum esse hoc τοῖς ἑσθιωτικοῖς, οὐ τοῖς ἀποτακτικοῖς, id est, secularibus siue laicis, non autem ijs, qui mundo renunciârunt: ut illud item in epistola ad Corinth. Si non continent, nubant: quod quidam monachi, inquit Eusebius, κακῶς ἐκλαμβάνοντες, id est, malè interpretantes, ut malè isti nunc interpretantur, Honorabile connubium in omnibus, εἰς γάμον ἐτρέψθησαν. καὶ οὐκ οἶδασιν ὅτι μετὰ τὰς σωθῆκασ τὰς εἰς θεὸν γενομένας οὐ λέγεται ἔτι γάμος ἀλλὰ πορνεία, id est, ad nuptias, inquit, conuersi sunt, nec intellexerunt, post sponsonem pacti cum Deo interpositam, nõ iam coniugium, sed fornicationem dici. deindè subiungit, ἕκαστος οὐδὲ διδάμενος βασάσαι τὰς ἀνάγκας τοῦ